

Advies van het Europees Comité van de Regio's over een strategie voor de digitale toekomst van Europa en een datastrategie

(2020/C 440/13)

Rapporteur:	Mark WEINMEISTER (DE/EVP), staatssecretaris Europese Zaken, deelstaat Hessen
Referentiedocumenten:	De digitale toekomst van Europa vormgeven (COM(2020) 67 final) Een Europese datastrategie (COM(2020) 66 final) Uitrol van beveiligde 5G in de EU — Uitvoering van de EU-toolbox (COM(2020) 50 final)

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Samenvatting

1. onderstreept dat de digitalisering merkbaar ten goede moet komen aan de mensen en tastbare voordelen voor hen met zich mee moet brengen. Daarom moet bij de ontwikkeling van digitale technologieën ook rekening worden gehouden met juridische, maatschappelijke, sociale, ecologische, culturele en in het bijzonder ethische aspecten.
2. De digitalisering loopt dwars door en over sectoren heen, is overal in economie en samenleving aanwezig en zal deze blijvend veranderen. In dit licht biedt alleen sectoroverschrijdende digitalisering fundamenteel nieuwe kansen voor disruptieve bedrijfsmodellen en innovatieve digitale diensten en producten. Met name start-ups vervullen een belangrijke rol bij digitale innovaties voor Europa.
3. Lokale en regionale overheden leveren ontegenzeggelijk een belangrijke bijdrage aan de uitvoering van de Digitale Agenda van de EU, met name in “slimme steden” en “slimme regio's”. Tegelijkertijd wijst het Comité van de Regio's (CvdR) erop dat het gemeentelijke bestuur belangrijk is voor de toegang tot en de beschikbaarheid van data.
4. Vooral bij de ontwikkeling van vaardigheden hebben burgers en bedrijven — in het bijzonder kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) — alsmede overheden behoefte aan ondersteuning. Er zijn vele manieren waarop de digitalisering van de arbeidswereld benut kan worden om werk minder belastend te maken, kwalitatief goede banen te bevorderen en tegelijkertijd de economische en sociale systemen veerkrachtiger te maken.
5. De kansen die de digitalisering biedt bij het aanpakken van uitdagingen op maatschappelijk gebied en met betrekking tot klimaat- en milieubeleid, alsook in bepaalde crisissituaties — zoals op dit ogenblik de COVID-19-crisis aantoon — zijn van groot belang voor met name gebieden als onderwijs, beroepsleven, economie en een goed functionerende overheid.
6. Europese waarden en ethische richtsnoeren alsook sociale en milieunormen gelden uiteraard ook in de digitale ruimte, en de EU zal deze Europese waarden en ethische richtsnoeren wereldwijd actief uitdragen.

7. Individuele en pan-Europese datasoevereiniteit is van groot belang, vooral ook in het licht van het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 16 juli 2020 (zaak C-311/18), waarin het tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten tot stand gekomen privacyschild ongeldig werd verklaard. Het CvdR verzoekt de Europese Commissie daarom de gevolgen van dit arrest zo snel mogelijk te verduidelijken, aangezien bedrijven behoefte hebben aan wettelijk geregelde gegevensstromen over de grenzen van de Europese Unie heen.

8. Het CvdR beschouwt digitale cohesie als een belangrijke aanvullende dimensie van het traditionele concept van economische, sociale en territoriale samenhang, dat in het EU-Verdrag is vastgelegd.

De digitalisering en de kansen die zij met zich meebrengt

9. De Commissie heeft het in haar drie mededelingen over het EU-digitaliseringspakket bij het rechte eind wanneer zij stelt dat digitale technologieën diep zullen ingrijpen in het dagelijks leven van de burger en dat dit ook geldt voor de lidstaten, lokale en regionale overheden en het bedrijfsleven.

10. Het is duidelijk dat gegevens aan betekenis winnen en dat dit kansen oplevert, maar burgers en bedrijven moeten ook beschermd worden tegen de risico's die gepaard gaan met het delen, verwerken en opslaan van gegevens. Het CvdR onderschrijft dat er een gebrek is aan technische instrumenten en normen die zonder al te veel rompslomp kunnen worden gebruikt om de uitoefening van de rechten ter bescherming van de privacy van het individu te vergemakkelijken.

11. Maatregelen om te bevorderen dat Europa bij de transitie naar een gezonde planeet en op weg naar een digitale wereld de leiding op zich kan nemen en daarbij kan zorgen voor duurzame groei en welvaart zijn welkom, maar daarbij mogen de gemeenschappelijke Europese waarden en het daarop gebaseerde degelijke rechtskader — met betrekking tot gegevensbescherming, grondrechten, veiligheid en cyberveiligheid — niet uit het oog worden verloren.

12. Op artificiële intelligentie (AI) gebaseerde diensten, en ook andere innovatieve technologieën voor gegevensverwerking, digitalisering en procesautomatisering, kunnen consumenten en dienstverleners enorme voordelen bieden, maar brengen ook uitdagingen met zich mee op het gebied van het op verantwoorde wijze waarborgen van non-discriminatie, transparantie en verklaarbaarheid van algoritmen, aansprakelijkheid en bescherming van de privacy. De toepassing van AI en van andere opkomende digitale technologieën dient dan ook op verantwoordelijke wijze gestalte te krijgen. In het licht van de Europese waarden moet nog eens goed worden gekeken naar de bevoorrechte behandeling op aansprakelijkheidsgebied voor platforms met marktmacht. Dit geldt in het bijzonder ook voor de platforms waarvan de bedrijfsstrategieën aangestuurd worden vanuit niet-EU-landen. Ten aanzien van algoritmische systemen waarbij de grondrechten in het geding kunnen zijn, moet het marktlocatiebeginsel van de EU van toepassing zijn.

13. Dat de digitalisering in verband met de coronacrisis kansen biedt, bijvoorbeeld op het gebied van thuiswerken en digitaal onderwijs, staat buiten kijf. Digitale toepassingen en infrastructuren hebben er in de context van de coronacrisis en de daarmee gepaard gaande contactbeperkingen op cruciale wijze toe bijgedragen om het openbaar bestuur ook in onverwachte crisistijden in stand te houden.

14. Zo kan met behulp van digitale technieken de uitvoering van de Green Deal worden bevorderd.

15. Volgens prognoses zal de CO₂-uitstoot van digitale toepassingen in 2025 hoger zijn dan die van het wereldwijde verkeer van voertuigen. De communicatie- en informatiesector alleen al is naar schatting verantwoordelijk voor 5 tot 9 % van het elektriciteitsverbruik en voor ruim 2 % van alle emissies in de wereld. Aan de andere kant kunnen digitale oplossingen de ecologische transitie ondersteunen. Zo kunnen milieugegevens worden gebruikt om oplossingen uit te dokteren voor de verdere ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, herbebossing of het vermijden van afval. Wat de circulaire economie betreft kan gedacht worden aan een eventuele vrijwillige verbintenis van online-retailers om milieubeschermingscriteria in hun zoekalgoritmen op te nemen, of aan een "digitaal productpaspoort" met informatie over de materiaal- en klimaatvoetafdruk van een product, zodat klanten aankoopkeuzes kunnen maken op basis van duurzaamheid.

16. Mede gelet op de economische uitdagingen als gevolg van de crisis zouden de digitale transformatie en de daaraan verbonden investeringen onverminderd moeten worden gestimuleerd. Aanzienlijke openbare en particuliere investeringen in digitalisering zijn immers de doeltreffendste manier om te komen tot nieuwe economische groei in de EU.

Visie voor de digitale samenleving

17. Het CvdR is bezorgd dat in het voorgestelde meerjarig financieel kader wordt bezuinigd op de financiering van het programma Digitaal Europa. Dit zou gevolgen kunnen hebben voor de werking van het programma.

18. Het CvdR staat achter het streven van de Commissie om burgers met behulp van digitale technieken kansen te bieden om zich te ontplooien, in alle vrijheid en veiligheid keuzes te maken en zich in te zetten voor de samenleving alsook om voor het bedrijfsleven een raamwerk te scheppen dat de ontwikkeling van innovaties, concurrentie en samenwerking mogelijk maakt.

19. Het CvdR wijst op het potentieel van kwantumcomputing en op de bestaande Europese initiatieven op dit gebied, zoals het vlaggenschipinitiatief voor kwantumtechnologie. Verder pleit het voor permanente steun voor Europese projecten op het gebied van kwantumonderzoek, zodat de EU wereldwijd koploper kan worden bij de benutting van het potentieel van kwantumtechnologieën.

20. De data-economie speelt in het kader van de toenemende digitalisering een steeds prominentere economische rol, waardoor zij een essentieel middel vormt om in de toekomst waarde te scheppen.

21. De doelgerichte totstandbrenging en verdere ontwikkeling van een Europese data-economie en het bereiken van technologische onafhankelijkheid verdienen steun, waarbij ook het industriebeleid op passende wijze moet worden ingezet om Europese topbedrijven te promoten.

22. Het voorgenomen onderscheid tussen persoonsgegevens en niet-persoonsgebonden gegevens met de daaraan verbonden verschillen in toepassings- en gebruiksdoeleinden en in wettelijke kaders, praktijken en procedures is van groot belang.

23. Het CvdR wijst op het belang van opensourcemogelijkheden om het aanbod te diversifiëren en de technologische onafhankelijkheid van overheden, bedrijven en burgers te versterken. Eveneens belangrijk is de ondersteuning van opensourcegemeenschappen in Europa waarin bedrijven en overheden samenwerken.

Betrouwbare infrastructuur en digitale grondslagen

24. Dat 5G van groot maatschappelijk en economisch belang is, behoeft geen nadere uitleg. Het CvdR pleit voor bewustmaking op basis van een transparante beoordeling van de technologie om de burgers grondig te informeren over de voor- en nadelen van de digitale infrastructuur, waartoe ook onderzoek naar de gevolgen voor het milieu en de volksgezondheid kan bijdragen, en om te voorkomen dat mensen slachtoffer worden van nepnieuws.

25. Een brede gemeenschappelijke EU-aanpak ter vergroting van de veiligheid en weerbaarheid van de 5G-netwerken is echter geboden en daarbij zal een gemeenschappelijke Europese minimumnorm voor de veiligheid vruchten afwerpen.

26. De aanpak voor de uitvoering van de toolbox verdient lof, gezien de doelstelling om een diverse en toekomstgerichte 5G-toeleveringsketen veilig te stellen en een lock-in-effect te vermijden.

27. De lidstaten moeten de EU-toolbox voor veilige 5G-netwerken benutten om de cyberbeveiliging van Europa te waarborgen en Europa's geopolitieke belangen te beschermen tegen de dreiging van surveillance en spionage die uitgaat van de uitrol van 5G-netwerken waarbij technologie uit derde landen wordt gebruikt.

28. Het CvdR pleit voor glasvezeltechnologie als onmisbare digitale infrastructuur en basisdienst die voor alle mensen in de Europese Unie beschikbaar zou moeten zijn, met name in landelijke gebieden die met andere technologieën maar moeilijk bereikt worden.

29. Het is nog maar de vraag of de datastrategie van Europa kan steunen op een florerend ecosysteem en daarom is ondersteuning voor met name start-ups van bijzonder belang voor de uitvoering van de strategie, niet alleen gezien de huidige situatie.

30. De aangekondigde investeringen in een High Impact Project voor Europese dataruimtes en federatieve cloudinfrastructuren komen als geroepen.

31. In dit verband zijn slimme steden en start-ups als drijvende kracht achter innovatie alsook de ondersteuning daarvan van groot belang.

32. De plannen om overeenkomsten te sluiten met de lidstaten over de cloudfederatie en de invoering van een Europees cloud-rulebook zijn welkom.

33. Verschillen in de aanpak betreffende de toegang tot en het gebruik van gegevens zijn gevaarlijk omdat ze kunnen leiden tot een versnippering van de interne markt, die beslist moet worden voorkomen.

34. Het CvdR benadrukt hoe belangrijk sectoroverschrijdende maatregelen voor de toegang tot en het gebruik van gegevens zijn. Het is verstandig om niet bij voorbaat alles in regelgeving dicht te timmeren zodat er slagvaardig kan worden opgetreden. Het CvdR verzoekt de lidstaten om overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van de richtlijn elektronische handel te blijven zorgen voor de bescherming van het openbaar belang, de bescherming van diensten van algemeen belang en de efficiëntie van het openbaar bestuur en concurrentievervalsing te voorkomen.

35. In dit verband zij er overigens wel op gewezen dat de eisen die op dit gebied worden gesteld aan lokale en regionale overheden redelijk moeten zijn en in verhouding moeten staan tot de omzettingslast.

De mens in de digitale wereld

36. Het bevorderen van de digitalisering vergt aanzienlijke overheidsmiddelen om universiteiten en onderzoeksinstellingen, start-ups, kmo's, maar ook regio's, vooral slimme regio's, en met name de opbouw van geavanceerde digitale capaciteit en daarmee de technologische soevereiniteit van Europa te stimuleren.

37. Bij Europese regelgeving moet altijd worden gezorgd voor eerbiediging van het lokale en regionale zelfbestuur, dat in het primaire recht is gewaarborgd op grond van artikel 4, lid 2, VEU. Een op het afgeleide recht gebaseerde verplichting voor lokale en/of regionale overheden om gegevens door te geven zou een inbreuk op deze waarborg betekenen en moet daarom worden uitgesloten.

38. In het meerjarig financieel kader van de EU moeten voldoende middelen worden gereserveerd, die ondanks mogelijke uitdagingen in verband met de aanpak van de gevolgen van de coronacrisis ter beschikking dienen te worden gesteld, met name in het kader van het programma Digitaal Europa.

39. Het CvdR is er voorstander van om het publieke aanbod van omroepdiensten snel verder te digitaliseren ter wille van een zo groot mogelijk pluralisme.

40. De veiligheid van digitale producten en diensten is van wezenlijk belang om het vertrouwen erin te vergroten en een succesvol gebruik ervan te waarborgen, waarbij niet mag worden vergeten om het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (Enisa) daarbij te betrekken. Verder pleit het CvdR voor intensievere samenwerking met en tussen onderzoeksinstellingen die zich in de lidstaten en in voorkomend geval de regio's op cyberbeveiliging richten.

41. Digitale vaardigheden zijn absoluut noodzakelijk, zowel omdat ze gebruikt kunnen worden op de arbeidsmarkt, vooral op het gebied van big data en analysewerkzaamheden, teneinde de mogelijkheden van op AI gebaseerde diensten te kunnen benutten, als omdat ze bijdragen tot weerbaardere economische, sociale en onderwijssystemen in Europa. Ook zijn ze nodig om mensen — ongeacht hun leeftijd of woonplaats — te helpen om op succesvolle wijze om te gaan met de digitalisering, zodat ze maatschappelijk kunnen participeren.

42. Educatie (niet alleen in onderwijsinstellingen) op digitaal gebied, met name digitale en mediageletterdheid, is belangrijk als voorwaarde om iedereen in staat te stellen zelfstandig mee te doen aan de digitalisering.

43. De inrichting van persoonlijke dataruimtes met meer mogelijkheden voor het individu om te bepalen wie toegang heeft tot gegevens en deze kan gebruiken, en het onderzoek of het recht op dataportabiliteit van artikel 20 van de algemene verordening gegevensbescherming voor personen kan worden versterkt, bieden in dit opzicht kansen.

44. Het CvdR zou graag zien dat de Commissie volhardt in haar streven naar bescherming van de persoonlijke levenssfeer en zich met name sterk maakt voor de snelle goedkeuring van de beoogde e-privacyverordening om inconsistenties in de betreffende regelgeving te voorkomen en de rechtszekerheid te vergroten.

45. In dit verband wordt ook de Raad van de Europese Unie verzocht om voor transparantie en rechtszekerheid te zorgen.

46. In de toekomstige Europese kmo-strategie moeten dringend maatregelen voor capaciteitsopbouw worden opgenomen ten behoeve van kmo's en start-ups, opdat deze ten volle kunnen inspelen op de vele kansen die op data gebaseerde bedrijfsmodellen bieden.

47. De beoogde oprichting en bevordering van Europese digitale-innovatiehubs die op dit ogenblik wordt besproken, verdient steun en het CvdR pleit ervoor dat de Commissie en de lidstaten en met name ook de regio's hierover nauw en vroegtijdig met elkaar overleggen. Verder moege duidelijk zijn dat een transparante en verifieerbare selectieprocedure en gelijke kansen voor de Europese regio's onontbeerlijk zijn.

Eén Europese digitale waardengemeenschap

48. Data staan aan de basis van digitale producten, diensten en bedrijfsmodellen, vormen daarmee het fundament onder de economische ontwikkeling van Europa en kunnen de besluitvorming van individuen, bedrijven, organisaties, overheid en politiek verbeteren.

49. Daarbij zij erop gewezen dat uitsluitend op data gebaseerde beslissingen, met name in samenhang met automatische verwerking, niet altijd opportuun en passend kunnen zijn en de bredere context daarom altijd moet worden meegewogen.

50. De digitale samenleving dient inclusief, eerlijk en voor iedereen toegankelijk te zijn en daarbij moet de mens in het middelpunt staan.

51. Er moet doortastend worden opgetreden om de burgerlijke vrijheden en de democratie te verdedigen in een tijd waarin de digitalisering toeneemt, onder meer door het gevaar van digitale totaalsurveillance te verminderen en nepnieuws, desinformatiecampagnes, haatdragende taal en discriminatie, met name racisme, in de digitale wereld tegen te gaan, of deze misstanden nu van binnen of van buiten de EU komen.

52. Digitale techniek en datagestuurde oplossingen vormen krachtige instrumenten om maatschappelijke, ontwikkelings-, klimaat- en milieu-uitdagingen het hoofd te bieden en kunnen ook een rol spelen bij het bereiken van de doelstellingen van de Green Deal en de VN-millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling.

53. Het initiatief voor herbruikbare elektronica en de initiatieven voor de totstandbrenging van klimaatneutrale, hoogst energie-efficiënte en duurzame datacentra, uiterlijk in 2030, verdienen bijval.

54. Het CvdR wijst erop dat deze uitdagingen nauw met elkaar zijn verweven en Europa kansen bieden om het voortouw te nemen.

Data als digitale brandstof voor economie en besluitvorming

55. Het CvdR onderschrijft “dat de mens nu en in de toekomst centraal moet staan” in de Europese datastrategie. Via het digitale beleid moet er dan ook voor worden gezorgd dat de gevolgen van de digitalisering voortdurend worden gemonitord, waarbij de voor- en nadelen van ontwikkelingen tegen elkaar moeten worden afgewogen en indien nodig sturend moet worden opgetreden.

56. Het gebruik van data voor het algemeen welzijn is van kapitaal belang om noodsituaties (epidemieën, natuurrampen) het hoofd te bieden, de aantasting van het milieu en klimaatverandering beter te begrijpen en daartegen gerichte maatregelen te kunnen nemen, alsook de misdaadbestrijding en bescherming tegen terrorisme beter te kunnen structureren.

57. De ontwikkeling van gemeenschappelijke Europese dataruimtes ten behoeve van strategische economische sectoren en gebieden van algemeen belang verdient steunt en daarbij moet het mogelijk zijn om extra dataruimtes op te zetten zodat er slagvaardig kan worden opgetreden.

58. Er zij eens te meer op gewezen dat er één Europese dataruimte tot stand moet worden gebracht die is gestoeld op Europese regels en waarden om daarmee een al te grote afhankelijkheid van extern ontwikkelde digitale oplossingen te verminderen.

59. De Commissie doet er goed aan de technologische soevereiniteit van Europa op het gebied van essentiële technologie en infrastructuur verder te versterken.

60. Het is belangrijk dat het gebruik van data empirisch onderbouwde beleidsvorming mogelijk maakt en de openbare dienstverlening verbetert, met inachtneming van ethische, veiligheids- en gegevensbeschermingsnormen.

61. Interoperabiliteit van gegevens (bijv. door normen) en de kwaliteit van de data zijn daarbij inderdaad van doorslaggevend belang en daarom valt het toe te juichen dat er op dit gebied organisatorische concepten en structuren worden uitgewerkt.

62. In het voortgangsverslag van de deskundigengroep van het EU-waarnemingscentrum voor de online-platformeconomie⁽¹⁾ over economische indicatoren en het meten van de platformeconomie wordt erop gewezen dat het gebrek aan gegevens over veel aspecten van de economische rol en het economische gedrag van platformbedrijven een uitdaging voor politieke besluitvormers en onderzoekers vormt. De deskundigen dringen ook terecht aan op toezicht op de platformeconomie, met name in het licht van het economische belang van de platforms, de macht van de platforms over hun gebruikers en de bepalingen inzake transparantie.

63. Bij het opstellen van normen mogen lokale en regionale overheden de compatibiliteit met bestaande IT-landschappen niet uit het oog verliezen.

64. Het aantal Europese cloudproviders is inderdaad gering en de technologische afhankelijkheid van externe aanbieders groot.

65. Het CvdR onderschrijft dat clouddiensten met name door Europese overheidsinstanties maar weinig worden gebruikt, waardoor onder meer mogelijkheden om te besparen op de IT-kosten niet worden benut.

66. Het is belangrijk om te investeren in technologieën van de toekomst, zoals o.a. artificiële intelligentie, “distributed ledger”-technologie (blockchain) en kwantumcomputing. Dit vergt vooral inspanningen op het gebied van onderzoek en ontwikkeling.

67. Er zij in dit verband op gewezen dat de interoperabiliteit tussen verschillende clouddiensten en bij de ontwikkeling van administratieve procedures voor overheidsinstanties in de cloud te wensen overlaat.

68. De systemische rol die sommige onlineplatforms vervullen en de marktmacht die zij verwerven mogen de eerlijkheid en openheid van de markten niet in gevaar brengen.

---

(1) <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-expert-group-publishes-progress-reports-online-platform-economy>

69. Waar het gaat om de arbeidsvoorwaarden van mensen die voor onlineplatforms werken, zijn er regels nodig om er op adequate wijze voor te zorgen dat deze werknemers in hun levensonderhoud kunnen voorzien en op de nodige sociale bescherming kunnen rekenen. Het CvdR juicht het daarom toe dat de Commissie voornemens is met een plan te komen om de arbeidsvoorwaarden van mensen die voor onlineplatforms werken te verbeteren. Wel zou het graag zien dat dit plan niet in 2021, maar al in 2020 wordt bekendgemaakt. Juist tijdens de COVID-19-pandemie is gebleken dat verscheidene onlineplatforms economisch van een lockdown profiteren, terwijl de platformwerknemers het nog steeds met preciaire dienstverbanden moeten doen.

70. Het CvdR is ingenomen met het akkoord over het in goede banen leiden van de digitale transitie ⁽²⁾ dat de Europese sociale partners hebben gesloten om de ontwikkeling van de digitalisering en de gevolgen daarvan voor werk en werknemers en voor het functioneren van ondernemingen gezamenlijk aan te pakken.

71. Wat buiten het internet verboden is, kan op het internet evenmin worden toegestaan. In dit verband is het CvdR van mening dat de rol en de plichten van de exploitanten van onlineplatforms moeten worden gepreciseerd.

72. Dat in de digitale wereld zonder grenzen een handvol bedrijven met het grootste marktaandeel het leeuwendeel van de winsten uit de datagestuurde economie opstrijkt en dat deze winsten vanwege verouderde vennootschapsbelastingregels vaak niet worden belast waar ze worden gemaakt, met verstoring van de mededinging tot gevolg, is zorgwekkend.

73. In het licht van de bestaande netwerkeffecten van de digitale platformeconomie zou volgens het CvdR moeten worden nagegaan of en hoe het Europese mededingingsrecht verder dient te worden ontwikkeld.

74. Er zij op gewezen dat de digitalisering in alle regio's van Europa met uitdagingen gepaard gaat, die stuk voor stuk om een andere oplossingsstrategie vragen. Hiermee zou rekening moeten worden gehouden op het moment dat er overkoepelende strategieën worden opgesteld.

75. De procedures om toegang te krijgen tot Europese financiering moeten vereenvoudigd worden om zoveel mogelijk bedrijven, universiteiten en onderzoekscentra te bereiken en deze aan te moedigen de digitalisering actief mede vorm te geven.

76. Dit geldt ook voor slimme steden en slimme regio's.

77. Er is een gebrek aan technische instrumenten en normen die zonder al te veel rompslomp kunnen worden gebruikt om de uitoefening van de privacyrechten van het individu te vergemakkelijken.

78. Uiteraard moet er daarbij op worden toegezien dat lock-in-effecten, bijv. bij IoT-apparaten, worden vermeden en dat de positie van de consument wordt versterkt. In dit verband moet ervoor worden gezorgd dat gebruikers kunnen beschikken over instrumenten en middelen om zelf te bepalen wat er met hun gegevens gebeurt.

Europa in de wereld

79. Het CvdR waardeert het dat de Commissie zich hardmaakt voor de belangen van de Europese burgers en voor gelijke kansen voor Europese bedrijven op internationale markten alsook voor Europese waarden bij internationale handelstransacties en in het internationale dataverkeer.

80. Het is een goede zaak dat dataopslag en dataverwerking vanuit andere landen en regio's naar Europa worden gehaald. Wat hier ook voor pleit is dat Europese regio's ter zake over uiteenlopende troeven beschikken.

81. Het CvdR is ingenomen met de initiatieven van de Commissie en de lidstaten om de belastingen op digitale bedrijfsactiviteiten voor alle marktpartijen te verduidelijken en te harmoniseren, met inbegrip van de ondernemingen waarvan het bedrijfsbeleid buiten de EU wordt vastgesteld.

⁽²⁾ <https://bit.ly/2YptFYV>

Beoordeling van de mededelingen van de Commissie

82. Het CvdR beklemtoont dat de sterke punten van de Europese Unie bij de maatregelen centraal moeten staan. Een goed voorbeeld hiervan is de productie-industrie, die tal van toepassingsgebieden ontwikkelt voor digitale technologieën, waaronder industrie 4.0, artificiële intelligentie, robotica, additieve productie, optiek en detectie of het internet der dingen.
83. Nagegaan moet worden wat precies de gevolgen zullen zijn van de voor een eerlijke en concurrerende economie voorgestelde kernacties met betrekking tot de Europese datastrategie, de permanente evaluatie en toetsing van de geschiktheid van de EU-mededingingsregels, regelgeving en de industriële strategie. Dit geldt met name voor de totstandbrenging van een kader om een geschikte, concurrerende en veilige digitale financiering en de belastingregeling voor ondernemingen voor de 21e eeuw mogelijk te maken.
84. Het CvdR beaamt dat de digitalisering van de regio's een gecoördineerde strategische aanpak vereist die verder gaat dan het leveren van de digitale infrastructuur en de connectiviteit.
85. Er moet een kader voor een uitgebreid opleidingsprogramma worden opgezet om iets te doen aan het gebrek aan expertise op datagebied en de tekortschietende datageletterdheid in de EU.
86. Er moeten ondersteuningsprogramma's komen voor start-ups en bedrijven, niet alleen vanwege de huidige situatie, maar ook omdat de datastrategie anders onmogelijk kan worden uitgevoerd.
87. Een initiatief ter versterking van de technologische soevereiniteit (bijv. ontwikkeling van eigen processoren, netwerkcomponenten) is noodzakelijk om de benodigde infrastructuur veilig te kunnen aanleggen en exploiteren en er moeten voldoende financiële middelen worden uitgetrokken voor Europese onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten.
88. Op basis van de beschreven uitdagingen en de voorgestelde maatregelen is het noodzakelijk de weerbaarheid en soevereiniteit in de digitale omgeving verder te vergroten om duurzaam gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden die de nieuwste communicatienormen bieden. Speciale aandacht moet hierbij uitgaan naar de bescherming van kritieke infrastructuur, zodat de overheid in een crisissituatie kan blijven optreden en de dienstverlening aan de bevolking gewaarborgd blijft, ook als zo'n situatie langer duurt.
89. Het is raadzaam te onderzoeken of er verdere maatregelen mogelijk zijn om de energie-efficiëntie snel te verbeteren, de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, de digitalisering optimaal in te zetten om het milieu en het klimaat te beschermen, en de bevordering van innovatie en gigabitnetwerken op klimaatvriendelijke wijze ter hand te nemen.

Brussel, 14 oktober 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS
